

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені І. І. МЕЧНИКОВА

Кафедра Історії України та спеціальних історичних дисциплін

ЗАТВЕРДЖУЮ
Перший проректор

_____ Майя НІКОЛАЄВА

«09» 09 2023 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІН

Збереження українських звичаїв, обрядів, культури в діаспорі

Рівень вищої освіти: Перший (бакалаврський)

Спеціальність: 035 Філологія

Спеціалізації:

035.041 Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська

035.043 Германські мови та літератури (переклад включно), перша – німецька

035.051 Романські мови та літератури (переклад включно), перша – іспанська

035.055 Романські мови та літератури (переклад включно), перша – французька

Освітньо-професійні програми:

Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська

Германські мови та літератури (переклад включно), перша – німецька

Романські мови та літератури (переклад включно), перша – іспанська

Романські мови та літератури (переклад включно), перша – французька

ОНУ

2023

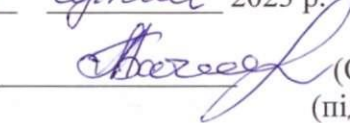
Робоча програма навчальної дисципліни «Збереження українських звичаїв, обрядів, культури в діаспорі». Одеса: ОНУ, 2023. 20 с.

Розробник: **професор кафедри історії України та спеціальних історичних дисциплін, доктор історичних наук Олександр Музичко**

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри **історії України та спеціальних історичних дисциплін**

Протокол № 1 від "28" серпня 2023 р.

Завідувач кафедри

 (Олена БАЧИНСЬКА)
(підпис)

(Ім'я ПРИЗВИЩЕ)

Погоджено із гарантом ОПП Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська

 Наталя БІГУНОВА

Погоджено із гарантом ОПП Германські мови та літератури (переклад включно), перша – німецька

 Інесса АЗАРОВА

Погоджено із гарантом ОПП Романські мови та літератури (переклад включно), перша – іспанська

 Олена ГРИГОРОВИЧ

Погоджено із гарантом ОПП Романські мови та літератури (переклад включно), перша – французька

 Мальвіна МАРІНАШВІЛІ

Схвалено навчально-методичною комісією (НМК) Історії та філософії

Протокол № 1 від "31" серпня 2023 р.

Голова НМК

 Галина ЛЕВЧЕНКО
(підпис)

(Ім'я ПРИЗВИЩЕ)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри **історії України та спеціальних історичних дисциплін**

Протокол № ___ від "___" 202__ р.

Завідувач кафедри _____

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		<i>очна форма навчання</i>	<i>заочна форма навчання</i>
Загальна кількість: кредитів – 3 годин – 90 змістових модулів – 2	Галузь знань: 03 Гуманітарні науки Спеціальність: 035 Філологія Спеціалізації: 035.041 Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська 035.043 Германські мови та літератури (переклад включно), перша – німецька 035.051 Романські мови та літератури (переклад включно), перша – іспанська 035.055 Романські мови та літератури (переклад включно), перша – французька Рівень вищої освіти Перший (бакалаврський)	Вибіркова	
		Рік підготовки:	
		1-й	1-й
		Семестр	
		1-й	1-й
		Лекції	
		20 год.	6 год.
		Практичні, семінарські	
		10 год.	4 год.
		Самостійна робота	
		60 год.	80 год.
		Форма підсумкового контролю: Залік	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета викладання курсу – формування системних знань студентів про специфіку та етапи історичного розвитку української діаспори, її внесок у збереження обрядів, звичаїв, культури.

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів таких **компетентностей**:

Інтегральної:

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в галузі філології (лінгвістики, літературознавства, фольклористики, перекладу) в процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає застосування теорій та методів філологічної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальних (ЗК):

ЗК01. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК02. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК03. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК10. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН02. Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати.

ПРН04. Розуміти фундаментальні принципи буття людини, природи, суспільства.

ПРН05. Співпрацювати з колегами, представниками інших культур та релігій, прибічниками різних політичних поглядів тощо.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен

знати:

- історіографічну спадщину з тематики курсу;
- необхідний комплекс джерел до курсу;
- основні та актуальні проблеми тематики даного курсу;
- специфіку термінологічного апарату курсу;
- історичні особливості еволюції діаспори;
- закономірності функціонування фольклору та обрядності;
- важливі дати та події пов'язані з процесом збереження української культури у діаспорі
- найвидатніші персоналії, пов'язані з процесом збереження української культури у діаспорі
- чітко усвідомлювати екзистенційне значення російсько-української війни 2014 – 2023 років для відстоювання культури та звичаїв українського народу;

вміти:

- узагальнювати фактичний матеріал, набутий під час лекцій та самостійно опрацьованої літератури до курсу;
- орієнтуватися в особливостях термінологічного апарату курсу;
- синхронізувати основні події історії України з всесвітньою історією;
- виробити вміння критично ставитися до ворожих Україні історичних фейків, особливо російських.
- систематизувати і аналізувати джерельний матеріал курсу;
- робити висновки з вивченої теми;
- користуватися картографічним та іншими допоміжними матеріалами.

3. Програма навчальної дисципліни

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. Українська діаспора від витоків до середини XX ст.

Тема 1. Теоретичні аспекти курсу «Історія української діаспори»

Джерельна база курсу. Історіографічний доробок щодо вивчення історії українців діаспори: етапи та основні постаті. Відмінності у підходах до трактування понять «еміграція», «діаспора», «зарубіжні українці». Українська діаспора – багатозначний термін, адже включає в себе як етнічних українців, так і вихідців з території України, багато з яких не усвідомлювали себе українцями, а проте особливо зараз часто визначаються як «українська еміграція чи діаспора». Міждисциплінарний зв'язок як основа діаспорних студій. Періодизація історії української діаспори. Спільне та відмінне у процесах української еміграції та еміграцій інших країн світу. Основні сучасні центри вивчення діаспори: Музей української діаспори, Центральний державний архів зарубіжної україніки та інші. Стан шкільної та університетської освіти у вивченні діаспори. Завдання курсу.

Тема 2. Витоки української еміграції

«Нульовий етап» - відсутність великого потоку до кінця XIX ст., епізодичність, а проте існування феномену, коли вихідці з території сучасної України виїжджали за кордон. Різна мета тогочасної еміграції, але перевага політичної. Часи Київської Русі. Долі доньок, онуків та онучок Ярослава Мудрого. Святополк Окаянний – перший відомий «політемігрант». Вихідці з України у західноєвропейських університетах. Юрій Котермак. Питання про присутність українців серед європейських «відкривачів» Америки. Михайло Бойм – європейський «відкривач» Китаю з України. Інтелектуальний відтік до Московської держави (Російської імперії) у XVII – XVIII ст. Ф. Прокопович, М. Березовський. Політична еміграція мазепинців. Пилип Орлик. Козацька еміграція. Банатська Січ та переселення на Кубань. Активізація культурних контактів українців з Віднем. Барбареум. Феномен вимушеної політичної еміграції як чинник формування петербурзької української громади. Т. Шевченко та М. Костомаров.

Тема 3. Формування української діаспори наприкінці XIX – початку XX ст.

Еміграція українських селян з території Наддніпрянщини на Далекий Схід як наслідок особливостей селянської реформи. Зелений Клин, Малиновий Клин, Сірий Клин. Українці у Російському центральноєвропейському регіоні. Українська громада у Центральночорноземному регіоні Росії. Українці на Уралі та Поволжі. Політичні емігранти: М. Драгоманов, Артем (Сергеєв), потьомкінці. Творча та наукова еміграція. Оперний співак М.К. Іванов. Відображення феномену еміграції у художній літературі: В. Короленко «Без языка». Роль релігійних діячів у формуванні перших українських осередків.

Агапій Гончаренко. Візит А. Шептицького до Америки. Заснування першої української преси: газета «Свобода». Український національний союз у США. Економічна діяльність українців: освоєння канадських прерій, заснування бізнесу у США. Вплив Української революції 1917 – 1921 років на активізацію життя українських громад на території колишньої Російської імперії.

Тема 4. Українська еміграція у міжвоєнний період

Українські землі під владою Польщі та Румунії. Основні напрями та форми еміграції. Соціальний склад, чисельність, інтенсивність і масштаби еміграційного руху. Еміграційна політика Польщі та Румунії. Передумови та причини розквіту української еміграції у Чехо-Словаччині. Діяльність болгарського вогнища української еміграції щодо облаштування могили М. Драгоманова. Емігранти як жертви політичних вбивств: С. Петлюра та Є. Коновалець. Вплив політики коренізації та українізації на становище української діаспори в СРСР. Тема побуту української діаспори на території СРСР у художній літературі, тревелогах, 1920-1930-х років. Петро Лісовий («Кубань», 1928), Докія Гуменна («Ех, Кубань, ти Кубань хлібородная...», 1929). Перша розповідь про життя українців на території сучасного Киргизстану повість Олеся Досвітнього «Алай» (1927). 125 день під тропіками» Л. Чернова, «Жовті брати (Крізь Хіну) Л. Недолі, «Ранок над Уссурі» М. Пічугіна, «Преріями та джунглями Біробіджану» І. Багмута, «По Біробіджану» Е. Райцина, «Поїзд іде на Схід» Л. Плєскачевського. Українці в СРСР поза межами УРСР як об'єкт репресій.

Тема 5. Українська еміграція у міжвоєнний період (1918 - 1939 рр.) у США, Канаді та Латинської Америки

Чисельність та розселення, освітній рівень українців США і Канади. Громадсько-політичне і культурне життя української діаспори. Національні традиції та мова. Українська преса. Церква у житті українських спільнот США і Канади. Видатні українці в історії США, Канади, Бразилії, Аргентини міжвоєнної доби.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. Українська діаспора у другій половині ХХ – на початку ХХІ ст.

Тема 6. Третя хвиля української еміграції періоду Другої світової війни та післявоєнного часу (1939 - 1953 роки)

Українці в таборах для переміщених осіб в Німеччині, Австрії, та Італії. Їхня чисельність та соціальний склад. Переміщені особи чи втікачі. Правове становище політичних емігрантів. УННРА, ІРО, ЦПУЕН, ЗУАДК. Переселення українців у Бельгію та Великобританію. Еміграція у США, Канада, Бразилія, Аргентина, Венесуела, Австралія. Правовий статус політичних емігрантів у європейських країнах. Женевська конвенція від 28 липня 1951 р. Розселення українців на території Казахстану. Українці в Казахстані під час радянсько-німецької війни. Українці на освоєнні цілинних земель Казахстану. Українці і повоєнні переселенські акції польської влади.

Тема 7. Українська діаспора у державах Західної та Центральної Європи у другій половині ХХ ст.

Українська еміграція в Західній Європі до початку ХХ ст. Сезонна еміграція наприкінці ХІХ – першій третині ХХ ст. Українська заробіткова еміграція у Німеччині, Франції, Австрії, Бельгії, Латвії у першій третині ХХ ст. Українські громади у західноєвропейських країнах. Рівень національної самоідентифікації. Громадські об'єднання та організації.

Тема 8. Четверта хвиля.

Причини масової заробіткової еміграції у незалежній Україні. Соціальний склад емігруючих. Еміграційне законодавство країн еміграції. Умови соціальної адаптації українських емігрантів у країнах Західної Європи. Українські трудові емігранти в Польщі. Українська трудова еміграція в Російській Федерації. Українці-автохтони на території Румунії, Білорусі, РФ, Польщі. Українські етнічні землі в кордонах Польщі. Громадсько-політичне життя української діаспори у Польщі. Чисельність, розселення, збереження національних традицій. Українсько-білоруське пограниччя. Місця компактного проживання українців у Білорусі. Українська громада Білорусі після розпаду СРСР. Громадсько-політичне життя. Чисельність, розселення, зв'язки з Україною.

Тема 9. Сучасне становище закордонних українців. Феномен «п'ятої хвилі»

Російська агресія проти України 2014 – 2023 років як головний чинник формування п'ятої хвилі. Національно-культурне життя української громади Закавказзя. Українці в Естонії. Українська громада в Латвії. Українське населення в Литві. Національно-культурне життя української громади країн Балтії. Українська діаспора у РФ – «мовчазна більшість» серед діаспор світу. Зміцнення відносно нових українських діаспор у державах Південної Європи.

Тема 10. Україна та закордонні українці: питання взаємодії наприкінці ХХ – на початку ХХІ ст.

Світовий конгрес українців. Міжнародна асоціація українців. Еміграційні настрої серед студентства. Дискусії про подвійне громадянство. Приклади репатріації: А. Сидорук, М. Паславський, В. Сліпак. Повернення творів та предметів представників з діаспори в Україну. Феномени «чужини», «заробітчання» тощо як топоси літератури. П'єса Вільяма Блекера «Кляті заробітчани» (Bloody East Europeans), прем'єра якої відбулась 2015 року на Единбурзькому фестивалі. Н. Сняданко «Фрау Мюллер не налаштована платити більше», «Понаїхали» Артема Чапая, «Дім у Бейтінг Голлов» Василя Махна. Феномен еміграції та діаспори у музиці. Допомога закордонних українців Україні в її боротьбі з російською агресією 2014 – 2023 років.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	Очна форма						Заочна форма					
	Усього	у тому числі					Усього					
		л	п	лаб	інд	ср		л	п	лаб	інд	ср
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
Змістовий модуль 1. Українська діаспора від витоків до середини ХХ ст.												
Тема 1. Теоретичні аспекти курсу «Історія української діаспори»	7	2				5	1	1				
Тема 2: Витоки української еміграції	12	2				10	11	1				10
Тема 3: Формування української діаспори наприкінці ХІХ – початку ХХ ст.	7	2				5	10					10
Тема 4: Українська еміграція у міжвоєнний період	12	2				10	10					10
Тема 5: Українська еміграція у міжвоєнний період (1918 - 1939 рр.) у США, Канаді та Латинської Америки	7	2				5	10					10
Разом за змістовим модулем 1	45	10				35	42	2				40
Змістовий модуль 2. Українська діаспора у другій половині ХХ – на початку ХХІ ст.												
Тема 6. Третя хвиля української еміграції періоду Другої світової війни та післявоєнного часу (1939 - 1953 роки)	9	2	2			5	12			2		10

Тема 7. Українська діаспора у державах Західної та Центральної Європи у другій половині ХХ ст.	9	2	2			5	12	2				10
Тема 8. Четверта хвиля.	9	2	2			5						
Тема 9. Сучасне становище закордонних українців. Феномен «п'ятої хвилі»	9	2	2			5	10					10
Тема 10: Україна та закордонні українці: питання взаємодії наприкінці ХХ – на початку ХХІ ст.	9	2	2			5	14	2		2		10
Разом за змістовим модулем 2	45	10	10			25	48	4		4		40
Усього годин	90	20	10			60	90	6		4		80

5. Теми семінарських занять

Семінарські заняття не передбачені

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин (очна форма навчання/заочна форма навчання)
1	Перша хвиля української еміграції 1. Причини та напрямки першої емігрантської хвилі 2. Побут українців на Кубані, Сірому та Зеленому клинах 3. Становлення церковної організації українців першої хвилі	2 / -
2	Друга хвиля української еміграції 1. Причини та напрямки другої емігрантської хвилі 2. Діяльність українців у міжвоєнних Чехословаччині та	2 / -

	Польщі 3. Українці у Канаді та США у міжвоєнну добу 4. Внесок українців у перемогу над нацизмом в арміях США, Канади, Британії, партизанському русі у Франції та Італії	
3	Третя хвиля української еміграції 1. Причини та напрямки третьої емігрантської хвилі 2. Становлення українських громад Австралії 3. Українці у США та Канаді від Другої світової війни до 1991 року 4. Українці у країнах Південної Америки у другій половині ХХ ст. (до 1991 року)	2 / 2
4	Четверта хвиля української еміграції 1. Причини та напрямки четвертої емігрантської хвилі 2. Внесок української діаспори у становлення незалежності України 3. Музеї та мистецькі, літературні, осередки в українській діаспорі країн Західної Європи та Америки 4. Життя українців у Російській Федерації	2 / -
5	Сучасна (п'ята) хвиля української еміграції 1. Причини та напрямки п'ятої емігрантської хвилі 2. Напрями підтримки Україні з боку емігрантів в умовах російської військової агресії 3. Українці у сучасних Польщі та Чехословаччині 4. Українці в Італії, Іспанії, Португалії	2 / 2
	Разом	10 / 4

7. Теми лабораторних занять

Лабораторні заняття не передбачені

8. Самостійна робота

Самостійна робота студентів зорієнтована, здебільшого, на модульно-рейтингову систему оцінювання знань. Вона є складовим елементом університетської освіти та закономірним продовженням аудиторної роботи викладача і студентів.

Формою організації самостійної роботи студентів є виконання таких завдань:

- опанування студентами додаткової літератури в межах курсу,
- самостійна робота для підготовки рефератів,

- виконання індивідуальної практичної роботи з підготовки до контрольного завдання.

Організація самостійної роботи студентів передбачається за такими темами:

№ з/п	Назва теми/індивідуальних завдань (реферати)	Кількість годин (очна форма навчання/заочна форма навчання)
1	Український народний союз як форма самоорганізації українців США	5/-
2	Нестор Дмитрів – перший український письменник у Канаді та США	10/10
3	Газета «Свобода» (США)	5/10
4	Доля українців Канади під час Першої світової війни	10/10
5	«Товариство св. Рафаїла для охорони руських емігрантів з Галичині і Буковини» - характеристика діяльності	5/10
6	Олександр Кошиць – доля диригента та його капели	5/10
7	Іван Пилипів та Василь Єлиняк – перші	5/10
8	Повість-трилогія «Сини землі» та її автор Ілля Кириак	5/10
9	Український науковий інститут у Варшаві	5/10
10	Український науковий інститут у Берліні	5
	Разом	60 / 80

Складовою частиною самостійної роботи здобувачів є індивідуальна робота з викладачем, яка має на меті визначення рівня самостійної підготовки студентів до курсу та охоплює:

1. Виявлення схильності студентів до певної наукової проблеми;
2. Допомога в складанні бібліографії до обраної студентом теми;
3. Обговорення теоретичних проблем, пов'язаних з підготовкою індивідуального навчально-дослідного завдання;
4. Перевірку законспектованої студентами додаткової літератури;

5. Захист та обговорення зі студентами рефератів;
6. Перевірку індивідуальної практичної роботи.

Індивідуальна практична робота виконується у вигляді реферату/презентації.

Перелік орієнтовних тем рефератів

1. Український народний союз як форма самоорганізації українців США
2. Нестор Дмитрів – перший український письменник у Канаді та США
3. Газета «Свобода» (США)
4. Доля українців Канади під час Першої світової війни
5. «Товариство св. Рафаїла для охорони руських емігрантів з Галичини і Буковини» - характеристика діяльності
6. Олександр Кошиць – доля диригента та його капели
7. Іван Пилипів та Василь Єлиняк – перші
8. Повість-трилогія «Сини землі» та її автор Ілля Кириак
9. Український науковий інститут у Варшаві
10. Український науковий інститут у Берліні
11. Історико-філологічне товариство у Празі
12. Мирослав Ірчан: еміграція та трагічне повернення
13. Степан Тимошенко – доля українського вченого-механіка
14. Василь Авраменко як кінорежисер
15. Внесок А. Шептицького в організацію церковного життя діаспори
16. Праця Івана Багряного – «Чому я не хочу вертатися до СРСР»
17. Конгрес українців Канади – становлення та діяльність
18. Праця Олекси Воропая – «Звичаї українського народу»
19. Діяльність Святослава Караванського
20. Джек Пеланс — американський актор
21. Степан Бандера – післявоєнна діяльність у Німеччині
22. Український педагог Григорій Григорович Ващенко: еміграційний період та характеристика праці «Виховний ідеал»
23. Проведення Світових конгресів українців у незалежній Україні
24. Діяльність Івана Драча у налагоджуванні взаємин діаспори та України
25. Ярослава Стецько – політична діяльність у діаспорі та Україні
26. Петро Яцик – видатний меценат
27. Богдан Гаврилишин – економіст та громадський діяч
28. Марта Богачевська-Хомяк – історик та борець за права жінок
29. Василь Сліпак – співак, герой України
30. Юрій Шевчук – український мовознавець, його діяльність у діаспорі та в Україні
31. Марко Паславський – діаспорянин, що загинув за волю України
32. Наталія Ханенко-Фрізен – дослідниця українського фольклору та мови
33. Український американський письменник, перекладач, літературний критик Володимир Діброва

34. Американський український історик, політолог, письменник Олександр Мотиль

35. Центр українського і канадського фольклору імені Петра та Доріс Кулівта
Канадський центр української культури й етнографії – основні центри діяльності

9. Методи навчання

Під час вивчення курсу використовуються різні методи навчання у вищій школі. *Пояснювально-ілюстративний метод* та *метод проблемного викладу* використовується під час лекцій для викладення й засвоєння фактів, підходів, оцінок, висновків, що наводяться у лекційній частині курсу.

Евристичний метод допомагає в організації активного пошуку розв'язання висунутих пізнавальних завдань.

Дослідницький метод використовується під час самостійної підготовки студентів. Студенти самостійно вивчають літературу, джерела, готуючись до контрольної роботи та виконуючи індивідуальне навчально-дослідне завдання.

10. Форми контролю та методи оцінювання

(у т.ч. критерії оцінювання результатів навчання).

Поточний та періодичний контроль: оцінювання усних відповідей під час практичних занять, оцінювання виконаної самостійної роботи студентів; контрольні роботи.

Підсумковий контроль: залік.

Критерії оцінювання

Оцінка за національною шкалою	Теоретична підготовка	Практична підготовка
Зараховано	Здобувач у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей; глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань, використовуючи при цьому нормативну, обов'язкову та додаткову літературу; робить самостійні висновки, виявляє причинно-наслідкові зв'язки; самостійно	Здобувач глибоко та всебічно розкриває сутність практичних завдань, використовуючи при цьому нормативну, обов'язкову та додаткову літературу; може аргументовано обрати раціональний спосіб виконання завдання й оцінити результати власної практичної діяльності; виконує творчі завдання та ініціює нові шляхи їх

	знаходить додаткову інформацію та використовує її для реалізації поставлених перед ним завдань. Здобувач здатний виділяти суттєві ознаки вивченого за допомогою операцій синтезу, аналізу, виявляти причинно-наслідкові зв'язки, формувати висновки і узагальнення, вільно оперувати фактами та відомостями.	виконання; вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичного матеріалу; проявляє творчий підхід до виконання індивідуальних та колективних завдань при самостійній роботі.
Не зараховано з можливістю перескладання	володіє навчальним матеріалом поверхово й фрагментарно (без аргументації та обґрунтування); безсистемно виокремлює випадкові ознаки вивченого; не вміє робити найпростіші операції аналізу і синтезу; робити узагальнення, висновки; під час відповіді допускаються суттєві помилки	недостатньо розкриває сутність практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності, правильно вирішив окремі тестові завдання за допомогою викладача, відсутні сформовані уміння та навички.
Не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не володіє навчальним матеріалом	Виконує лише елементи завдання, потребує Постійної допомоги викладача

11. Питання для поточного контролю

1. Особливості понять еміграція та діаспора
2. Причини та напрямки першої емігрантської хвилі
3. Побут українців на Кубані, Сірому та Зеленому клинах
4. Становлення церковної організації українців першої хвилі
5. Український народний союз як форма самоорганізації українців США
6. Нестор Дмитрів – перший український письменник у Канаді та США
7. Газета «Свобода» (США)
8. Доля українців Канади під час Першої світової війни
9. «Товариство св. Рафаїла для охорони руських емігрантів з Галичини і Буковини» - характеристика діяльності
10. Олександр Кошиць – доля диригента та його капели

11. Іван Пилипів та Василь Єлиняк – перші поселенці у Канаді
12. Причини та напрямки другої емігрантської хвилі
13. Діяльність українців у міжвоєнних Чехословаччині та Польщі
14. Українці у Канаді та США у міжвоєнну добу
15. Внесок українців у перемогу над нацизмом в арміях США, Канади, Британії, партизанському русі у Франції та Італії
16. Український науковий інститут у Варшаві
17. Український науковий інститут у Берліні
18. Історико-філологічне товариство у Празі
19. Василь Авраменко – видатний митець
20. Внесок А. Шептицького в організацію церковного життя діаспори
21. Причини та напрямки третьої емігрантської хвилі
22. Становлення українських громад Австралії
23. Українці у США та Канаді від Другої світової війни до 1991 року
24. Українці у країнах Південної Америки у другій половині ХХ ст. (до 1991 року)
25. Праця Івана Багряного – «Чому я не хочу вертатися до СРСР»
26. Конгрес українців Канади
27. Олекса Воропай та його праця «Звичаї українського народу»
28. Діяльність Святослава Караванського
29. Українські кіноактори у США
30. Український педагог Григорій Григорович Ващенко: еміграційний період та характеристика праці «Виховний ідеал»
31. Причини та напрямки четвертої емігрантської хвилі
32. Внесок української діаспори у становлення незалежності України
33. Музеї та мистецькі, літературні, осередки в українській діаспорі країн Західної Європи та Америки
34. Проведення Світових конгресів українців у незалежній Україні
35. Петро Яцик – видатний меценат
36. Богдан Гаврилишин – економіст та громадський діяч
37. Марта Богачевська-Хомяк – історик та борець за права жінок
38. Причини та напрямки п'ятої емігрантської хвилі
39. Напрями підтримки Україні з боку емігрантів в умовах російської військової агресії
40. Українці у сучасних Польщі та Чехословаччині
41. Українці в Італії, Іспанії, Португалії
42. Василь Сліпак та Марко Паславський – борці проти російської агресії
43. Юрій Шевчук – український мовознавець, його діяльність у діаспорі та в Україні

12. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Поточний/періодичний контроль									Індив.завд.	Сума балів
Змістовий модуль № 1					Змістовий модуль №2				30	100
Т. 1	Т. 2	Т.3	Т. 4	Т. 5	Т.7	Т.8	Т.9	Т.10		
5	5	5	5	10	10	10	10	10		

Загальна оцінка за навчальну дисципліну ставиться за результатами поточного та підсумкового контролю.

Якщо за результатами поточного та періодичного контролю здобувач вищої освіти набрав менше 60 балів, або якщо він набрав 60 і більше балів, проте хоче поліпшити свій підсумковий результат, він повинен виконати залікове завдання (див. Перелік питань для поточного контролю) і з урахуванням його результатів одержати відповідну кількість залікових балів із дисципліни.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. Методичне забезпечення

1. Робоча програма курсу «Збереження українських звичаїв, обрядів, культури в діаспорі». Одеса: ОНУ, 2023. 20 с.
2. Силабус курсу «Збереження українських звичаїв, обрядів, культури в діаспорі».
3. Музичко О.Є. Історія української діаспори: методичні рекомендації для студентів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 032 «Історія та археологія». Одеса, ОНУ, 2021. 40 с. URL : <http://dspace.onu.edu.ua:8080/handle/123456789/31271>

14. Рекомендована література

Основна

1. Атаманенко А. Публічна та культурна дипломатія українців Хорватії. Українці Хорватії. Матеріали та документи. *Збірник матеріалів Міжнародної наукової конференції в Загребі з нагоди 120-річчя переселення українців до Хорватії*. Загреб, 2021. Кн. 4. С. 129-134 (Загреб, Хорватія).
2. Атаманенко А., Годжал С. Листування Марка Антоновича і Дмитра Чижевського: «... є й цілий ряд наукових праць, які крім Вас ніхто написати не зможе». *Академічна традиція українського зарубіжжя: історія і сучасність. Liber Amicorum на пошану президента УВАН у США проф. Альберта Кіни* / Відп. ред. І. Гирич, Л. Рудницький. Нью-Йорк; Київ. 2021. С. 373-447.
3. Атаманенко А., Атаманенко В. Українське історичне товариство в контексті української історіографії ХХ ст. (нотатки з нагоди ювілею). *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»*. Серія «Історичні науки». Острог, 2020. Вип. 31. С. 115–126.
4. Бакальчук В.О. Основні завдання державної політики щодо закордонних українців: можливості та перспективи (на прикладі української діаспори в Румунії). *Стратегічні пріоритети*. 2019. №1 (49). С. 58-64.
5. Лібанова Е.М. Зовнішні трудові міграції Українців: масштаби, причини, наслідки. *Демографія та соціальна економіка*. 2018. № 2 (33). С. 11–26.
6. Музичко О. Володимир Мошинський в українському козацькому русі ХХ століття. *Чорноморська минувшина*. 2020. Вип. 15. С. 62-70. <http://dspace.onu.edu.ua:8080/handle/123456789/30109>
7. Романько І.І. Історія та культура української діаспори: навч. посібник. Частина 1-2. Кропивницький: Вид-во ЛА НАУ, 2020.
8. Хоменко О. Далекосхідна Одиссея Івана Світа: монографія. Київ: LAURUS, 2021. 584 с.

9. Шваб А. Г. Еміграційна політика Польщі (1918-1939): монографія. Луцьк: Терен, 2014.

Допоміжна

1. Бевз Т. Вклад представників української еміграції у розвиток політичного знання (1900–1991). *Політична наука в Україні. 1991–2016*: у 2 т. Т. 1. Політична наука: західні тренди розвитку й українська специфіка / НАН України, Ін-т політ. і етнонац. досліджень ім. І. Ф. Кураса. Київ : Парлам. вид-во, 2016. С. 278–288.
2. Дутчак В. Б Бандурне мистецтво українського зарубіжжя ХХ –початку ХХІ століття: монографія. Івано-Франківськ: Фоліант, 2013. 488 с.
3. Карась Г. В. Музична культура української діаспори у світовому часопросторі ХХ століття: монографія. Івано-Франківськ: Тіповіт, 2012. 1164 с.
4. Музичко О. Є. Українська культура у творчому доробку Дмитра Бучинського. *Українська біографістика*. 2020. Вип. 20. С. 228-239.
5. Музичко О. Боротьба з російським тоталітаризмом як духовний імператив діяльності представника другої хвилі української еміграції художника Віктора Цимбала. *Тоталітаризм як система знищення національної пам'яті : збірник наукових праць за матеріалами всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю, 11–12 червня 2020 року, Львів*. Львів : Друкарня Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького, 2020. С. 188–192.
6. Музичко О. «Українська мала енциклопедія» Євгена Онацького як засіб формування уявлень російський тоталітарний режим. *Національна пам'ять (на вшанування жертв тоталітаризму): збірник матеріалів / Упорядник і науковий редактор Гірна Н.М.* Львів: Друкарня ЛНМУ імені Данила Галицького, 2021. С. 102-109.
7. Савченко В.А. Емігрантська російськомовна та україномовна анархістська преса 20-х рр. ХХ ст. *Інтелігенція і влада: зб. наук. праць*. Одеса, 2017. Вип. 36. С. 186-199.
8. Тимошик М. С. Українська книга і преса в Італії: монографія. Київ: Наша культура і наука, 2015. 352 с.

15. Електронні інформаційні ресурси

1. <https://diasporiana.org.ua/> Електронна бібліотека «DIASPORIANA». Проект зі збереження інтелектуальної спадщини української еміграції
2. <http://history.org.ua/uk> Інститут історії України НАН України
3. <https://ipiend.gov.ua/> Інститут політичних і етнонаціональних досліджень імені І. Ф. Кураса НАН України
4. <https://www.oa.edu.ua/ua/institutes/diaspora> Науково-дослідний центр «Інститут досліджень української діаспори імені професора Любомира Винара» Національного університету «Острозька академія»

5. <http://miok.lviv.ua> Міжнародний інститут освіти, культури та зв'язків з діаспорою Національного університету «Львівська політехніка»
6. <https://www.ukrainianworldcongress.org/?lang=uk> Світовий конгрес українців
7. <https://tsdazu.archives.gov.ua> Центральний державний архів зарубіжної україніки
8. <http://www.kyivhistorymuseum.org/uk/filiyi-muzeyu/muzey-diaspori> Музей української діаспори
9. <https://svitua.org/> Стожари. Сайт української діаспори
10. <https://www.4th-wave.org/> Міжнародна організація українських громад «Четвертахвиля»